

מִשְׁנֵה מִסְכַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה

מִסְכַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה פֶּרֶק רֹאשׁוֹן

מִשְׁנֵה א

אַרְבָּעָה רִאשֵׁי שָׁנִים הֵן:

בְּאַחַד בְּנִיסָן,

רֹאשׁ שָׁנָה¹ לְמַלְכִּים וְלְרֹגְלִים;

א נִיֶּסָן רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמַלְכִּים וְלְרֹגְלִים² לְחֹדְשִׁים וּלְתְּרוֹמֹת שְׁקָלִים, וַיֵּשׁ אוֹ,

אֶפֶס³ לְשֹׁכְרֵי בְתִים.

כִּיצַד לְמַלְכִּים, מֵת בְּאֶדְרָא, וְעַמְדָא אַחֲרָא תַּחְתִּי בְּאֶדְרָא, מוֹנִין שָׁנָה לִזְוָה וְלִזְוָה, מֵת בְּנִיֶּסָן, וְעַמְדָא אַחֲרָא תַּחְתִּי בְּנִיֶּסָן, מוֹנִין שָׁנָה לִזְוָה וְלִזְוָה, מֵת בְּאֶדְרָא, וְעַמְדָא אַחֲרָא תַּחְתִּי בְּנִיֶּסָן, הָרֵאשׁוֹנָה⁴ נִמְנִית לְרֹאשׁוֹן,⁵ וְהַשְּׁנִיָּה נִמְנִית⁷ לְשִׁנִּי.

ב כִּיצַד לְרֹגְלִים, אַחַד הַנּוֹדֵר וְאַחַד הַמַּעֲרִיךְ וְאַחַד הַמַּקְדִּישׁ אֵינוֹ⁸ עוֹבֵר⁹ מִשֶּׁם בֶּל תֵּאָחֵר עַד שִׁיעֲבֵרוּ עָלָיו רֹגְלֵי שָׁנָה כּוֹלָה, ר' שְׁמַעוֹן אוֹמ' שְׁלֹשָׁה¹⁰ רֹגְלִים¹¹ כְּסֻדְרָן וְחֵג הַמִּצּוֹת רֹאשׁוֹן, וְכֵן הִיָּה ר' שְׁמַעוֹן אוֹ¹² פַּעֲמִים¹³ שְׁלֹשָׁה, פַּעֲמִים¹⁴ שֶׁהֵן אַרְבַּעָה, פַּעֲמִים שֶׁהֵן¹⁵ חֲמִשָּׁה, כִּיצַד, נִדָּר לִפְנֵי הַפֶּסַח עַד¹⁷ שִׁיעֲבֵרוּ עָלָיו הַפֶּסַח וְעִצְרָת¹⁸ וְהַחֵג, נִדָּר לִפְנֵי עִצְרָת עַד¹⁹ שִׁיעֲבֵרוּ עָלָיו עִצְרָת²⁰ וְהַחֵג²¹ וְהַפֶּסַח וְעִצְרָת²² וְהַחֵג, נִדָּר לִפְנֵי הַחֵג עַד²³ שִׁיעֲבֵרוּ עָלָיו הַחֵג וְהַפֶּסַח²⁴ וְעִצְרָת²⁵ וְהַחֵג.

ג כִּיצַד לְחֹדְשִׁים, אַע"פ²⁶ שֶׁנ' בְּחֹדֶשׁ הָרֹאשׁוֹן²⁷ וּבְחֹדֶשׁ²⁸ הַשִּׁנִּי²⁹ אֵין מִתְחִילִין לְמִנּוֹת אֶלָּא מִנִּיֶּסָן,³⁰ שֶׁנ' הַחֹדֶשׁ³¹ הַזֶּה לָכֵם רֹאשׁ חֲדָשִׁים.

ד כִּיצַד לְתְּרוֹמֹת שְׁקָלִים, כָּל קֶרְבָּנוֹת צִבּוֹר³³ קָרִיבִין בְּאֶחָד בְּנִיֶּסָן,³⁵ אִם בֹּא חֹדֶשׁ בּוֹמְנוֹ קָרִיבִין מִן הַחֹדֶשֶׁה, וְאִם לֹא קָרִיבִין מִן הַיֵּשָׁנָה.

ה כִּיצַד לְשֹׁכְרֵי בְתִים, הַמִּשְׁכִּיר בֵּית³⁶ לְחִבְרֹו לְשָׁנָה³⁷ שֹׁכֵר הֵימְנוֹ³⁸ שְׁנִים³⁹ עֶשֶׂר⁴⁰ חֹדֶשׁ מִיּוֹם לַיּוֹם,⁴¹ אִם אִמ' לְשָׁנָה זֹאת, אִפִּי' לֹא שֹׁכֵר⁴² מִמֶּנּוּ אֶלָּא⁴³ בְּאֶחָד בְּאֶדְרָא, אֵין לוֹ אֶלָּא עַד אַחַד בְּנִיֶּסָן.

ו בְּאֶחָד בְּאֵלּוּל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה, ר' לְעִזּוֹר וְר' שְׁמַעוֹן אוֹמ' בְּאֶחָד בְּתִשְׂרִי, אִמ' ר' שְׁמַעוֹן בֶּן⁴⁷ עֲזַיִּי הוֹאִיל⁴⁸ וְאֵילוֹ אוֹמ' בְּאֶחָד⁵⁰ בְּאֵלּוּל⁵¹ וְאֵילוֹ אוֹמ' בְּאֶחָד בְּתִשְׂרִי,⁵² הוֹאִי⁵³ הָאֵלּוּלִים מִתְעַשְּׂרִין לְעִצְמוֹן, כִּיצַד,⁵⁴ נִולְדוּ⁵⁵ חֲמִשָּׁה בָּאֵב וְחֲמִשָּׁה בְּאֵלּוּל,⁵⁶ חֲמִשָּׁה בְּאֵלּוּל וְחֲמִשָּׁה⁵⁷ בְּתִשְׂרִי,⁵⁸ חֲמִשָּׁה בָּאֵב וְחֲמִשָּׁה בְּתִשְׂרִי⁵⁹ אֵין מִצְטַרְפִּין, חֲמִשָּׁה בְּתִשְׂרִי וְחֲמִשָּׁה בָּאֵב, הִרִי⁶⁰ אֵילוֹ מִצְטַרְפִּין.

בְּאַחַד בְּאֵלּוּל,

רֹאשׁ שָׁנָה לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה;

רְבִי אֶלְעָזָר⁴⁴ וְרְבִי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים:

בְּאַחַד בְּתִשְׂרִי⁴⁵;

¹ שָׁנָה | פֶּר' קִמ' כֹּאן: "הַשָּׁנָה", אֶךְ

בְּשָׂאֵר רִאשֵׁי שָׁנִים "שָׁנָה".

² לְחֹדְשִׁים | א ל וְלִחְדָּשִׁים.

³ לְשֹׁכְרֵי בְתִים | ד לִשְׁכִיר' בְּתִי'.

⁴ הָרֵאשׁוֹנָה | ל רֹאשׁוֹנָה. א מוֹנִין רֹאשׁוֹנָה.

⁵ נִמְנִית (ב"פ) | א ח'.

⁶ וְהַשְּׁנִיָּה | א ל וְשִׁנִּיָּה.

⁷ לְשִׁנִּי | ד לְשִׁנִּי. ל לְשִׁנִּית (וְנִמְחָקָה הִתִּי"ו בְּנִקּוּדָה).

⁸ עוֹבֵר | א עוֹבֵר עָלָיו.

⁹ מִשֶּׁם | ד א ל מִשּׁוֹם.

¹⁰ רֹגְלִים | ל ח'.

¹¹ כְּסֻדְרָן | א כְּסִידְרָן.

¹² שֶׁהֵן | א ח'.

¹³ פַּעֲמִים (ב"פ) | ל וּפַעֲמִים.

¹⁴ שֶׁהֵן (ב"פ) | א ח'.

¹⁵ חֲמִשָּׁה | א ח'.

¹⁶ כִּיצַד | ל שֶׁהֵן שְׁלֹשָׁה כִּיצַד.

¹⁷ שִׁיעֲבֵרוּ | א שִׁיעֲבֹור.

¹⁸ וְהַחֵג | ל וְחֵג.

¹⁹ שִׁיעֲבֵרוּ | א שִׁיעֲבֹור.

²⁰ וְהַחֵג | א ל וְחֵג.

²¹ וְהַפֶּסַח | א ל וּפֶסַח.

²² וְהַחֵג | א ל וְחֵג.

²³ שִׁיעֲבֵרוּ | א שִׁיעֲבֹור.

²⁴ וְעִצְרָת | א וְהַעֲצָרָת.

²⁵ וְהַחֵג | ל וְחֵג.

²⁶ שֶׁנ' בְּחֹדֶשׁ | ד ל שְׁנֹאמֵר בְּחֹדֶשׁ (.) ל

בְּחֹדֶשׁ). א שְׁבִחוּדֵשׁ.

²⁷ וּבְחֹדֶשׁ | ד א וּבְחֹדֶשׁ.

²⁸ הַשִּׁנִּי | ד ל הַשִּׁנִּי.

²⁹ אֵין | כ"ה ד א ל. ב אוֹן.

³⁰ שֶׁנ' ... חֲדָשִׁים | ל ח'.

³¹ הַחֹדֶשׁ | א הַחֹדֶשׁ.

³² הַזֶּה | כ"ה ד א. ב ח'.

³³ צִבּוֹר | א הַצִּבּוֹר. ל צִיבּוֹר.

³⁴ קָרִיבִין בְּאֶחָד | א אֵינוֹן קָרִיבִין אֶלָּא

בְּאֶחָד.

³⁵ אִם | ל ח' (וְהוֹשֵׁלֶם בֵּין הַשּׁוֹרֹת).

³⁶ לְחִבְרֹו | ד ל לְחִבְרֹו.

³⁷ שֹׁכֵר הֵימְנוֹ | ל שֹׁכֵר מִמֶּנּוּ. א מוֹנָה.

³⁸ שְׁנִים | ל לְשָׁנִים.

³⁹ עֶשֶׂר | ד עֶשְׂרָה.

⁴⁰ חֹדֶשׁ | ד א חוּדֵשׁ.

⁴¹ אִם | א וְאִם.

⁴² מִמֶּנּוּ | א הֵימְנוֹ.

⁴³ בְּאֶחָד | א אַחַד.

⁴⁴ אֶלְעָזָר | סוֹפֵר וְכֵן פֶּר' קִמ': "לְעִזּוֹר".

⁴⁵ בְּתִשְׂרִי | כֶּךָ מִנּוּקֹד תְּמִיד גַּם בְּקֹאֻפְמֹן

וְגַם בְּפֶר'.

⁴⁶ לְעִזּוֹר | ד א ל אֶלְעָזָר.

⁴⁷ ר' | א ח'.

⁴⁸ עֲזַיִּי | ד א ל עֲזַאִי.

⁴⁹ וְאֵילוֹ | ד ל וְאֵלוֹ.

⁵⁰ בְּאֵלּוּל | א בְּאֵילוֹל.

⁵¹ וְאֵילוֹ | ד ל וְאֵלוֹ.

⁵² יְהוֹא | ד יְהוֹא. ל יְהוֹי. א ח'.

⁵³ הָאֵלּוּלִים | א ל הָאֵילוּלִים.

⁵⁴ נִולְדוּ | א ל נִולְדוּ לוֹ.

⁵⁵ חֲמִשָּׁה | ד ח'.

⁵⁶ חֲמִשָּׁה בְּאֵלּוּל | ל ח'.

⁵⁷ בְּתִשְׂרִי | כ בְּתִרִי בְּתִשְׂרִי (וְנִמְחָק הַמּוֹסַגֵּר בְּנִקּוּדוֹת).

⁵⁸ חֲמִשָּׁה בָּאֵב וְחֲמִשָּׁה בְּתִשְׂרִי | ד א ח'.

⁵⁹ אֵין | ל אֵינוֹן.

⁶⁰ אֵילוֹ | ד ל אֵלוֹ.

ב באַחד בתשרי,
ראש שנה לשנים ולשמיטים
וליובלות,
לנטיעה ולירקות;
באחד בשבט,
ראש שנה לאילן,
כדברי בית שמי;
ובית הלל אומרים:
בחמשה עשר בו.

ז תשרי ראש השנה לשנים² ולשמיטין⁸ וליובלות לנטיעה ולירקות
ולמעשרות ולנדרים. כיצד לשנים⁴ ולשמיטין וליובלות, אין⁵ מתחילין
למנות⁶ לשנים⁷ ולשמיטין וליובלות אלא מתשרי.
ח כיצד לנטיעה,⁸ אחד הנוטע⁹ ואחד¹⁰ המבריך ואחד¹¹ המרכיב שלשים יום
לפני ראש השנה עלתה לו שנה,¹² ומותר לקיימן בשביעית, פחות¹³ מיכן,
לא עלתה לו שנה, ואסור לקיימן בשביעית.¹⁴ ופירות נטיעה זו אסורין
עד חמשה עשר בשבט, אם¹⁵ ערלה, ערלה,¹⁶ ואם¹⁷ רבעי, רבעי.
ט כיצד לירקות, ליקט ירק¹⁸ בערב ראש השנה עד שלא¹⁹ בא השמש, וחזר
²⁰ וליקט²¹ משבא השמש, אין תורמין²² ומעשרין מזה על זה, מפני שזה
חדש וזה ישן. היתה שנייה²³ ונכנסה²⁴ שלישית, הראשון מתעשר
²⁵ מעשר שני,²⁶ והשני מתעשר מעשר עני. ליקט אתרוג²⁷ בערב חמשה
עשר בשבט עד שלא בא השמש, וחזר²⁸ וליקט משבא השמש, אין תורמין
²⁹ ואין מעשרין מזה על זה, מפני שזה חדש וזה ישן. היתה שלישית
³⁰ ונכנסה רביעית, הראשון מתעשר מעשר³¹ עני,³² והשני מתעשר מעשר
³³ שני.
י כיצד לנדרי, המודר הנאה³⁴ מחבירו³⁵ לשנה, נדר³⁶ הימנו שנים עשר
³⁷ חדש מיום ליום, אם³⁸ אמ'³⁹ לשנה זו, אפי' לא נדר⁴⁰ הימנו אלא
⁴¹ מאחד⁴² באלול, אין לו אלא עד⁴³ אחד בתשרי.

משנה ב

ג בארבעה פרקים העולם נדון:
בפסח על התבואה;
ובעצרת על פרות האילן;
ובראש השנה,
כל באי העולם עוזרים לפניו כבנו-מרון⁴⁴,
שנאמר: (תהלים לג,ו)
"היצר יחד לבם,
המביין⁴⁵ אל כל מעשיהם";
ובחג נדונים על המים.

יא בראש השנה כל באי⁴⁶ עולם עוזרין⁴⁷ לפניו
⁴⁸ נומרון, שנ' היוצר יחד לבם⁴⁹ וגו'. ואו' תקעו
בחדש שופר⁵⁰ וגו', ואו' כי⁵² חק לישראל הוא
⁵³ וגו',⁵⁴ אם⁵⁵ קדשוהו בית דין הדין נכנס לפניו,
⁵⁶ ואם לאו, אין הדין נכנס לפניו.

¹ אומרים | כך גם פר' קמ'. מילה זו
השמיט הסופר כדרכו לעיתים.
² ולשמיטין | ד א ולשמיטין.
³ וליובלות | ב וליובלות אין מתחילין
למנות (ונמחק המוסגר בנקודות).
⁴ לשמיטין 1 | ד א ולשמיטין. ל ולשמיטים.
⁵ מתחילין למנות | א מונין.
⁶ לשנים לשמיטין וליובלות | א ח'.
⁷ לשמיטין 2 | ד ולשמיטין. ל ולשמיטים.
⁸ אחד | ל ח'.
⁹ ואחד (ב"פ) | ל ח'.
¹⁰ המבריך | ל והמבריך.
¹¹ המרכיב | ל והמרכיב.
¹² ומותר | ל מותר.
¹³ מיכן | ד מכאן.
¹⁴ ופירות... רבעי 2 | ל ח'.
¹⁵ ערלה | א לערלה.
¹⁶ ואם | ד א אם.
¹⁷ רבעי 1 | א לרבעי.
¹⁸ בערב | א ערב.
¹⁹ בא | א תבא.
²⁰ וליקט | ל ולקט אחר.

⁴³ אחד בתשרי | א תשרי.
⁴⁴ מרון | כך גם פר' קמ'. סופר: "כבנו
מרון". זו מילה יוונית (נומרון-גדוד צבאי)
ובכתבי היד היא מחולקת לשתי מילים
על אף שהיא צריכה להיות במילה אחת.
⁴⁵ המביין | כך גם פר' קמ', וכן בתנ"ך.
סופר: "והמביין".
⁴⁶ עולם | א העולם.
⁴⁷ לפניו | ל לפני.
⁴⁸ נומרון | ד א ל כבני מרון.
⁴⁹ וגו' 1 | ל המביין אל כל מעשיהם.
⁵⁰ וגו' 2 | א ל בכסא ליום חגי' (ל חגיגו).
⁵¹ ואו' | ל ח'.
⁵² חק | ד חוק.
⁵³ וגו' | א משפט לאלהי יעקב. ל ומשפט
לאלהי יעקב.
⁵⁴ אם | ד א ח'.
⁵⁵ קדשוהו | א קידשוהו.
⁵⁶ ואם לאו | א לא קידשוהו בית דין.

²¹ משבא | א משתבוא.
²² ומעשרין | ל ואין מעשרין.
²³ ונכנסה | א נכנסת.
²⁴ שלישית | א ל לשלישית.
²⁵ מעשר שני | א מתעשר שיני.
²⁶ והשני | א והשיני.
²⁷ בערב | א ערב.
²⁸ וליקט | ד וליקט אחר. ל ולקט.
²⁹ ואין מעשרין | א ומעשרין.
³⁰ ונכנסה רביעית | א נכנסת לרביעית.
³¹ עני | א שיני.
³² והשני | א והשיני.
³³ שני | א שיני.
³⁴ מחבירו | ד מחברו.
³⁵ לשנה נדר | א שנה מונה.
³⁶ הימנו | ל ממנו. ב הימנו אם אמ'. א ח'.
³⁷ חדש | א חודש.
³⁸ אם | א ואם.
³⁹ לשנה | ל שנה.
⁴⁰ הימנו | ל ממנו.
⁴¹ מאחד | ד א לא אחד.
⁴² באלול | א באילול.

יב וכן ¹אתה מוצא ²בעומר של מן, אם ³בא בזמנו מיד הוא כלה, ואם לאו, מתעכב הוא ⁴לשלושה ימים. ⁵אמ' ר' עקיבא ⁶אמרה תורה הבא ⁷עומר ⁸שעורין בפסח, ⁹שהו ¹⁰פרק שעורין, ¹¹כדי שתתברך ¹²לכם תבואה, הבא ¹³חטים ¹⁴בכורים בעצרת, שהוא פרק ¹⁵אילן, ¹⁶כדי ¹⁷שיתברכו עליך פירות ¹⁸אילן, ¹⁹הבא ניסוך המים ²⁰בחג, ²¹כדי שיתברכו עליך ²²מי גשמים. ²³אמרו לפניו ²⁴מלכיות ²⁵זכרונות ושופרות, מלכיות, ²⁶כדי ²⁷שתמליכוהו ²⁸עליהם, זכרונות, ²⁹כדי שיבא ³⁰זכרונכם ³¹לטובה לפניו, ³²שופרות, ³³כדי ³⁴שתעלה ³⁵תפלתכם בתרועה לפניו.

יג הכל ³⁶נידונין בראש השנה וגזר ³⁷דינו נחתם ביום ³⁸הכפורים דברי ר' מאיר, ר' יהודה ³⁹אומ' הכל ⁴⁰נידונין בראש השנה וגזר ⁴¹דינו ⁴²של כל ⁴³אחד ואחד ⁴⁴נחתם בזמנו, בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, ⁴⁵בחג על המים, וגזר ⁴⁶דינו של אדם נחתם ביום הכפורים, ר' ⁴⁷יוסה אומ' אדם ⁴⁸נידון בכל יום, שנאמ' ותפקדנו ⁴⁹לבקרים.

¹ אתה א ל את.	¹⁸ אילן א ל האילן.	³⁴ שתעלה ל שתבוא.
² בעומר ב בעומר מן (ונמחק "מן" בנקודות).	¹⁹ הבא א ל ח'.	³⁵ תפלתכם א תפלתך. ל תפלתך.
³ בא ד ל בא חדש.	²⁰ בחג א ל בחג שהוא פרק גשמים.	³⁶ נידונין ל נדונים.
⁴ לשלושה ד לג'. ל שלושה.	²¹ כדי א ל ח'.	³⁷ דינו נחתם א ל דינם מתחתם.
⁵ אמ' ר' ד א"ר.	²² מי א ל ח'.	³⁸ הכפורים ד א הכיפורים.
⁶ אמרה תורה א ח'.	²³ אמרו ל ח'.	³⁹ אומ' א ל או' משום ר' עקיבא.
⁷ עומר ד א ח'.	²⁴ מלכיות... ושופרות א ח'.	⁴⁰ נידונין ל נדונין.
⁸ שעורין א ל שעורים.	²⁵ זכרונות ל זכרונות.	⁴¹ דינו א דינם. ל ח'.
⁹ שהו ד א ל שהוא.	²⁶ כדי א ל ח'.	⁴² של ל על.
¹⁰ פרק שעורין כ"ה ד. א ל פרק שעורים ב עמר.	²⁷ שתמליכוהו ד שתמליכוני. א ל שתמליכוהו.	⁴³ אחד ואחד ל אדם ואדם.
¹¹ כדי א ל ח'.	²⁸ עליהם ד עליכם. א על כל מעשיו. ל על מעשה ידיו.	⁴⁴ נחתם א מתחתם.
¹² לכם ד א עליך. ל לך.	²⁹ כדי שיבא א ל שיעלה.	⁴⁵ בחג א ובחג.
¹³ חטים א חטים.	³⁰ זכרונכם ד א זכרונכם. ל זכרוןך.	⁴⁶ דינו... הכפורים א דינם של כל אחד ואחד מתחתם ביום הכיפ'.
¹⁴ בכורים ד ל ובכורים. א ביכורים.	³¹ לטובה לפניו ד לטובה אמרו לפניו. א לפניו לטובה.	⁴⁷ יוסה ד א ל יוסי.
¹⁵ אילן א חטים.	³² שופרות א ושופרות.	⁴⁸ נידון ד נדון.
¹⁶ כדי א ל ח'.	³³ כדי א ל ח'.	⁴⁹ לבקרים א ל לבקרים לרגעים תבחננו.
¹⁷ שיתברכו א שתתברך.		

משנה ג

ד על ששה חדשים שלוחים יוצאים:
על ניסן, מפני הפסח;
על אב, מפני התענית¹;
על אלול, מפני ראש השנה²;
על תשרי, מפני תקנת המועדות;
על כסלו, מפני החנכה;
על³ אדר, מפני הפורים.
וכשהמקדש⁴ קיים,
יוצאים אף⁵ על איר, מפני פסח⁶ קטן.

משנה ד

ה על שני חדשים מחללים את השבת:
על ניסן ועל תשרי,
שבהם שלוחים יוצאים לסוריה,
ובהן היו¹⁰ מתקנין את המועדות;
וכשבית המקדש¹¹ קיים,
מחללים אף על כלם,
מפני תקנת הקרבן.

משנה ה

ו בין שנראה בעליל ובין שלא נראה בעליל,
מחללים עליו את השבת.
רבי יוסי אומר:
אם נראה בעליל,
אין מחללין עליו את השבת.

משנה ו

ז מעשה שעברו יותר¹² מארבעים זוג¹³,
ועכבן רבי עקיבה כלוד.
שלח לו רבן גמליאל:
אם מעכב אתה את הרבים,
נמצאת מכשול¹⁴ לעתיד לבוא.

משנה ז

ח אב ובנו שראו את החדש¹⁵, ילכו;
לא שמצטרפים זה עם זה,
אלא שמא¹⁶ יפסל אחד מהם,
[ויצטרף¹⁷] השני עם אחר.
רבי שמעון אומר:
אב ובנו, וכל הקרובים,
כשרים לעדות החדש.

יד על ששה חדשים⁷ השלוחין יוצאין. ר' התקין
שיהו יוצאין אף

על אדר⁸ השני, מפני⁹ הפורים.

ט אמר רבי יוסי:

מעשה בטוביה הרופא,
שראה את החדש בירושלים,
הוא ובנו ועבדו המשרת,
וקבלו הכהנים אותו ואת בנו,
ופסלו את עבדו.
¹⁸ ויכשבו לבית דין,
קבלו אותו ואת עבדו,
ופסלו את בנו].

משנה ח

י אלו הן הפסולין:
המשחק בקביא¹⁹,
והמלוה כרבית,
ומפריחי יונים,
וסוחרי שביעית,
ועבדים.
זה הכלל:
כל העדות שאין האשה כשרה לה,
אף הן אינן כשרים לה.

משנה ט

יא מי שראה את החדש ואינו יכול להלך,
מולכים אותו על החמור,
אפלו במטה;
אם צודה להם, לוקחין בידם מקלות;
ואם היתה דרך רחוקה,
לוקחין בידן מזונות.
שעל מהלך לילה ניום,
מחללים את השבת ויוצאין לעדות החדש,
שנאמר: (ויקרא כג.ד)

¹⁵ החדש | הירח מכונה "חודש" מפנה שהוא מתחדש.
¹⁶ שמא | פר' קמ' "שאם".
¹⁷ ויצטרף | כך מתאים יותר לפי נוסח הסופר שגורס לעיל "שמא". נק' ויצטרף כך גם פר' קמ', אלא שאצלם מתאים רק כך מפני שגרסו לעיל "שאם".
¹⁸ וכשבו | המשפט הבא נמצא גם פר' קמ', אך חסר בנוסח הסופר. מכיוון שאין מדובר כאן בהשמטה מחמת הדומות, לא מוכרח שמדובר כאן בהשמטה של הסופר אלא ייתכן שמדובר בנוסח שונה.
¹⁹ בקביא | כעין זה מנוקד גם בפר'.

⁶ פסח | כך גם פר' קמ'. סופר: "הפסח" (וייתכן שהסופר עצמו סימן את הה"א למחיקה).
⁷ השלוחין | א שלוחין.
⁸ השני | א השיני. ל שני.
⁹ הפורים | ל תקנת פורים.
¹⁰ היו | פר' קמ' מילה זו חסרה. וייתכן שנוסחם עדיף.
¹¹ המקדש | פר': "וכשהיה בית המקדש", קמ': "וכשהמקדש".
¹² יותר | פר' קמ': "יתר".
¹³ זוג | כך מנוקד גם בפר'.
¹⁴ מכשול | כך מנוקד גם בפר'.

¹ התענית | כך גם פר' קמ'. סופר בטעות: "התעניות".
² השנה | כך גם פר' קמ'. סופר: "שנה". ייתכן שהה"א נוספה ע"י מגיה מאוחר ולא ע"י הנקדן.
³ על | פר' קמ' "ועל" (וכן בחלק מהמקרים הקודמים, אך כאן נצרך יותר להוסיף וא"ו חיבור).
⁴ וכשהמקדש | קמ' כלפנינו. פר': "וכשהיה בית המקדש".
⁵ אף | פר' כלפנינו. מילה זו חסרה בנוסח הסופר וכן בקמ'.

"אלה מועדי יי, מקראי קדש,
>אשר תקראו אתם במועדם<".

מסכת ראש השנה פרק שני

פרק ב

~(פ"ב בכי"ע)~

משנה א

אם אינן מכירין אותו,
משלחין עמו אחר² להעידו.
בראשונה,
היו מקבלים עדות החדש מכל האדם;
משקלקלו המינים,
התקינו שלא יהו מקבלים אלא מן המכירים.

(משנה ב)

בראשונה היו משיאים משואות;
משקלקלו הכותים,
התקינו שיהו שלוחים יוצאין.

משנה ג

ב כיצד⁴² משיאים משואות?
מביאין כלונסות שלארו ארכים,
וקנים ועצי שמן ונערות שלפשתן,
וכורף במשיחה, ועולה לראש ההר,
ומצית בהן את האור,
ומוליך ומביא ומעלה ומוריד,
עד שהוא רואה את חברו
שהוא עושה כן בראש ההר השני,
וכן בראש ההר השלישי.

טז אם אינן מכירין אותו, משלחין עדין עמו, אפי' בשבת. מעשה
בר' נהוראי שבא עם העד בשבת⁴ לאושה⁵ והעיד בו.
טז בראשונה היו מקבלין עדות⁶ החדש מכל אדם, פעם אחת
שכרו⁷ ביתסין שני עדים לבוא⁸ להטעות את חכמים, לפי שאין
⁹ביתסין מודין שתהא עצרת¹⁰ אלא¹¹ אחר שבת, בא אחד¹² ואמ'
עדותו והלך לו,¹³ בא¹⁴ השני ואמ' עולה הייתי במעלה אדומים,
¹⁵וראיתו¹⁶ רבוץ בין שני סלעים, ראשו דומה לעגל,¹⁷ אזניו
דומות לגדי,¹⁸ ¹⁹קרניו דומות לצבי, וזנבו²⁰ מונחת²¹ לו בין
²²יריכותיו, ראיתו,²³ נבעתתי ונפלתי²⁴ לאחוריי, והרי מאתים זוז
²⁵צוררין לי בסדיני. אמרו לו,²⁷ מאתים זוז²⁸ נתונין לך במתנה,
²⁹והשוכרך ימתח על העמוד. מה ראית³⁰ ליוקק לכך? אמ' להם,
³¹שמעתי³² שהביתסין³³ מבקשין להטעות את³⁴ חכמים,³⁵ אמרתי
מוטב³⁶ אלך³⁷ אני ואודיע את³⁸ חכמים.

י"א בראשונה היו³⁹ מסייעין⁴⁰ מסעות בראשי⁴¹ ההרים הגבוהים,

³⁰ ליוקק | ל להזקק.
³¹ שמעתי | ד א ל מפני (א לפי) ששמעתי.
³² שהביתסין | ד שבייתוסין. א שבייתוסין. ל שבייתוסין.
³³ מבקשין | א מבקשין לבוא. ל מבקשים לבוא.
³⁴ חכמים | א ל החכמים.
³⁵ אמרתי | א ואמרתי.
³⁶ אלך | א שאלך.
³⁷ אני | ל ח'.
³⁸ חכמים | א החכמים.
³⁹ מסייעין | ל משיאין.
⁴⁰ מסעות | ד ל משואות. א מסעות.
⁴¹ ההרים | א הרים.
⁴² כיצד | קמ' כלפנינו. פר' נוסף: "היו".

¹⁴ השני | א השניני. ל ח' (והושלם בין השורות).
¹⁵ וראיתו | א ל ראיתו.
¹⁶ רבוץ | א רובץ.
¹⁷ אזניו | ל ואזניו.
¹⁸ קרניו... יריכותיו | א ח'.
¹⁹ קרניו דומות לצבי | ל ח'.
²⁰ מונחת | ד מתחת. ל מונח.
²¹ לו | ד ח'.
²² יריכותיו | ד ל ירכותיו.
²³ נבעתתי | ד נבעתי. א ונבעתתי.
²⁴ לאחוריי | א לאחוריי.
²⁵ צוררין לי | א צורות לי. ל ח'.
²⁶ בסדיני | ד בפונדיני. א בפונדתי. ל באפונדתי.
²⁷ מאתים זוז | א ל המעות.
²⁸ נתונין | א נתונות.
²⁹ והשוכרך... העמוד | א ל ושוכריך יבואו (א יבאו) וילקו.

¹ במועדם | בקאופמן ופר' הציטוט נגמר ב"מקראי קודש" וגו'. בקמ' הפסוק מצוטט עד "במועדם" (המילה "במועדם" היא עיקר האסמכתא)
² אחר | כך גם פר' קמ'. כנראה שהסופר כתב: "אחד".
³ אותו | א אתו.
⁴ לאושה | ד א ל לאושא.
⁵ והעיד בו | א להעיד עליו.
⁶ החדש | א החודש.
⁷ ביתסין | ד ביייתסין. ל ביתוסין.
⁸ להטעות את חכמים | א ולהטעות את החכמים.
⁹ ביתסין | ד ביייתסין. ל ביתוסין.
¹⁰ אלא | א ח'.
¹¹ אחר שבת | ד באחד בשבת. ל אחר השבת (ותוקן: אחת בשבת).
¹² ואמ' עדותו | ד ואמר עדותו.
¹³ בא | ד א ל ובא.

משנה ד

י'1 בהר המשחה, ⁶בסרטבא, ⁷בגרופינא, בתבור, ⁸בחוורן, ⁹בבית ¹⁰בילתי, ר' ¹¹שמעון בן לעזר אומ' אף ¹²בהרים, ¹³ותבור, ¹⁴גרור וחברותיה. **י'2** ¹⁵מימתי ¹⁶מסיעין ¹⁷את החדש, לאור עיבורו. ¹⁸כיצד, חל להיות ערב שבת ¹⁹ושבת ²⁰מסיעין עליו למוצאי שבת, ²¹ואם ²²בא בזמנו, מסיעין עליו, ואם לאו, אין ²³מסיעין ²⁴עליו. ²⁵על כל ראשי חדשים היו מסיעין ²⁶מסעות.

ג מנין היו משיאים¹? מהר המשחה לסרטבא, ומסרטבא לגרופינא² ומגרופינא³ לחורן⁴, ומחורן לבית בלתי; ומבית בלתי לא זון, אלא מוליד ומביא ומעלה ומוריד, עד שהוא רואה⁵ כל הגולה לפניו כמדורת האש.

משנה ה

ד חצר גדולה היתה בירושלים, ובית יעזק היתה נקראת, ולשם²⁷ כל העדים מתכנסין, ובית דין בודקין אותן שם. וסעודות גדולות עושין להם, בשביל שיהיו רגילים לבא. ה בראשונה לא היו זזים משם כל היום. התקין רבן גמליאל הזקן, שיהיו מהלכים אלפים אמה לכל רוח. ולא זז²⁸ בלבד, אלא אף חכמה הבאה לילד, >ן-הבא²⁹ להציל מיד הגיס ומיד הנגר, מיד הדלקה, מיד המפללות, הרי אלו כאנשי העיר, ויש להם אלפים אמה לכל רוח.

משנה ו

י'3 אמ' אחד ³³לפני ³⁴חמה ראיתיו, לא אמר כלום, ³⁵לאחריה, דבריו קיימין. לצפונה, לא אמ' כלום, לדרומה, דבריו קיימין. אחד אומ' ³⁶ראיתיו גבוה שתי ³⁷מדרעות, ואחד אומ' שלשה, ³⁸עדותן קיימת, אחד ⁴⁰או' שלשה, ואחד ⁴¹או' חמשה, אין מצטרפין זה עם זה, אבל מצטרף הוא עם אחרים. אחד או' ראיתיו ⁴²מוטה, ואחד אומ' ראיתיו ⁴³זקוף, אין מצטרפין זה עם זה, אבל מצטרף הוא עם אחרים. ⁴⁴ראיתיו חציו

כיצד בודקין את העדים? זוג שקב ראשון, בודקין אותו ראשון. מכניסים את הגדול שבקדם, ואומרים לו: אמר, כיצד ראית ³⁰את הלבנה, לפני החמה או לאחר החמה? לצפונה או לדרומה?³¹

³¹ **לדרומה** | פ'ר': "לציפונה ולדרומה" (הה"א של שתי המילים בפר' מסומנת בסימן הרפה, ולא במפיק ה"א כפי שבקאופמן); קמ': "לצפונה לדרומה". סופר בטעות: "לצפונה או ולדרומה". ³³ **לפני** | ד לפני'. ³⁴ **חמה** | ל החמה. ד ח'. ³⁵ **לאחריה... כלום** | א ח'. ³⁶ **ראיתיו** | א ח'. ³⁷ **מדרעות** | ד ל מדרעות. א מרדאיות ראיתיו. ³⁸ **עדותן... שלשה** | ל ח'. ³⁹ **עדותן** | ד עידותן. ⁴⁰ **או'1** | ד אומר. ⁴¹ **או'2** | ד אומר. א אומ'. ⁴² **מוטה** | א ל זקוף. ⁴³ **זקוף** | א ל מוטה. ⁴⁴ **ראיתיו2** | א ל ראה.

¹³ **ותבור** | א וכייר. ל ח'. ¹⁴ **גרור** | א גדר. ל גזר (ותוקן וגדור). ד ח'. ¹⁵ **מימתי** | ד ל מאימתי. א אימתי. ¹⁶ **מסיעין** | ל משיאין. ¹⁷ **את** | ד ל על. ¹⁸ **כיצד** | א הא כיצד. ¹⁹ **ושבת** | ל בשבת. ²⁰ **מסיעין (ב"פ)** | ל משיאין. ²¹ **ואם1** | א ל אם. ²² **בא** | א בא חורש. ל נראה. ²³ **מסיעין (ב"פ)** | ל משיאין. ²⁴ **עליו** | א ח'. ²⁵ **על** | ל ח'. ²⁶ **מסעות** | ד משעות. ל משואות. ²⁷ **ולשם** | בפר' מנוקד "ולשם". ²⁸ **זו** | פ'ר' קמ': "אלו". ²⁹ **הבא** | פ'ר' קמ': "והבא". ³⁰ **ראית** | סופר וכן פ'ר' קמ': "ראיתה".

¹ **משיאים** | קמ' כלפנינו. פ'ר' נוסף: "משואות". ² **לגרופינא** | סופר: לגרופינא. פ'ר' כאן ולהלן "גרפינה". קמ' כאן "גרפינא" ולהלן "אגרפינו(?). ³ **ומגרופינא** | סופר: ומגרופינא. ⁴ **לחורן** | פ'ר' כלפנינו. סופר וקמ' בבי"ת: "חברן", וכן להלן. ⁵ **רואה** | פ'ר' קמ' נוסף: "את". ⁶ **בסרטבא** | ד בסרטבה. א בסרטבא. ⁷ **בגרופינא** | ד ובצרופינה. א בגריפינא. ל באגריפינס. ⁸ **בחורן** | ד ל בחורן. ⁹ **בבית** | א ובית. ¹⁰ **בילתי** | ד דלתי. א בלתי. ל בלתיים. ¹¹ **שמעו' בן לעזר** | ד א ל שמעון בן אלעזר. ¹² **בהרים** | ד בהרי מכמר. א חרים. ל בהרי מכמר.

²בענו, לא ³אמ' כלום, ⁴חציו ⁵בעשיש, לא ⁶אמ' כלום, ⁷חציו במים, דבריו קיימין.

כמה היה גבוה¹, ולאין היה נוטה?
וכמה היה רחב?
ואם אמר "לפני החמה",
לא אמר כלום.

ז היו מכניסין את השני ובדקין אותו.
נמצאו דבריהם מכונים,
עדותן⁸ מקימת⁹.
ושאר כל הזוגות,
שואלין אותן ראשי דברים;
לא שהן צריכים להן,
אלא שלא יצאו בפחי נפש,
בשביל שהיו רגילים לבא.

משנה ז

ח ראש בית דין אומר:
מקדש!
וכל העם עונים אחריו:
מקדש, מקדש!
בין שנראה בזמנו ובין¹⁰ שלא נראה בזמנו,
מקדשים אותו.

רבי אלעזר¹¹ ברבי צדוק אומר:
אם לא נראה בזמנו,
אין מקדשים אותו,
שכבר קדשוהו שמים.

⁴¹ ר' לעזר בי ר' צדוק אומ' אם לא נראה בזמנו
אין מקדשין אותו, שכבר קדשוהו שמים. וכן
היה ר' ¹²לעזר ¹³בי ר' צדוק אומ' אין השלוחין
יוצאין ¹⁴בסוריה עד שישמעו מפי בית דין
¹⁵למחר. [ע"ע תוס' ב:ב]

משנה ח

ט דמות צורות לבנות
היו¹⁶ לו לרבן גמליאל בעליתו,
בטבלא ובכתל,
שבהן מראה את ההדיוטות ואומר:
הכזה ראית או כזה?
מעשה שבאו שנים ואמרו:
ראינוהו שחרית במזרח, וערבית במערב¹⁷.
אמר רבי יוחנן בן נורי:
עדי שקר הם!

וכשבאו לבינה¹⁸ קבלן רבן גמליאל.

י ועוד באו שנים ואמרו:

ראינוהו בזמנו,

ובלילה בעבורו, לא נראה.

וקבלן רבן גמליאל.

אמר רבי דוסא בן ארכינס:

עדי שקר הם!

¹⁶ קיו | כך גם פר' קמ'. סופר: "היה".
¹⁷ במערב | מפאת חריגות העניין, נעיר
כאן הערת פירוש: חוקר הלוח העברי י"י
איידלר הראה כי מדובר כאן בראייה
המכונה "גב אל גב" כלומר לדוגמא:
שחרית יום ראשון במזרח, וערבית יום
שני במערב. ראייה כזו נדירה!, אך קיימת.
ראייה באותו יום אינה אפשרית כלל!!!
¹⁸ לבינה | כך הכתיב גם פר' קמ', וכן
כותב הסופר במקומות שונים. בכל פרק זה
הסופר כתב בכתיב אחר: "יוונה" והנקדן
לא תיקנו.

⁹ מקימת | פר' קמ': "קיימת". סופר:
"מקומות".
¹⁰ ובין | פר' קמ': "בין".
¹¹ אלעזר | סופר וכן פר' קמ': "לעזר",
והנקדן כאן הוסיף סגול לפני הלמ"ד.
⁸ לעזר בי ר' | ד א ל אלעזר בר' (ד בר).
⁸ קדשוהו | א קידשוהו.
¹² לעזר | ד ל אלעזר. א אלע'.
¹³ בי ר' | ד בר. א ל בר'.
¹⁴ בסוריה | ד א לסוריא. ל לסוריה.
¹⁵ למחר | א מקודש.

¹ גבוה | כך גם פר' קמ'. סופר בכתיב
מלא: "גבוהה".
² בענו | א במים לא א' כלום חציו בענו.
³ אומ' | ד אמר.
⁴ חציו2... כלום | ל ח'.
⁵ בעשיש | א בעששית.
⁶ אמ'2 | ד אמר.
⁷ חציו3... קיימין | ל חציו במים לא אמ'
כלום. א ח' (ועיין גי'. א ריש שו' 73).
⁸ עדותן | פר' כלפנינו. סופר וקמ':
"ועידותן".

הַיָּאָדָּ1 מַעֲדִין עַל הָאִשָּׁה שֶׁלָּדָה,
וּלְמַחֲרָ2 כְּרִסָּה3 בֵּין שְׁנֵיהֶ?
אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:
רוֹאֶה אֲנִי אֶת דְּבָרֶיךָ.

משנה ט

יא שֶׁלַח לוֹ רֶבֶן גְּמִלְיָאֵל:

גוֹזֵר אֲנִי עָלֶיךָ,
שֶׁתְּבֹא אֶצְלִי בְּמַקְלָךְ וּבְמַעוֹתֶיךָ,
בְּיוֹם שֶׁחָלֵ4 יוֹם הַכַּפּוּרִים לְהִיּוֹת בְּחֻשְׁבוֹנֶךָ.
הֵלֶךְ וּמִצָּאוּ רַבִּי עֲקִיבָה מִצָּר.
אָמַר לוֹ:

יֵשׁ לִי לְלִמּוּדֶ5,
שֶׁכָּל מָה שֶׁעָשָׂה רֶבֶן גְּמִלְיָאֵל, עָשִׂי,
שֶׁנֶּאֱמָר: ^(ויקרא כג,ד)

"אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ,
אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם6";

בֵּין בְּזִמְנָן, בֵּין שְׁלֹא בְּזִמְנָן,
אֵין לִי מוֹעֲדוֹת אֶלָּא אֵלוֹ.

יב בָּא לוֹ אֶצְל רַבִּי דּוּסָא בֶן אֲרִכִּינִס,
אָמַר לוֹ:

אִם בָּאִין אָנּוּ לְדִין
אַחֲרָ7 / בֵּית דִּינּוֹ שֶׁלְרֶבֶן גְּמִלְיָאֵל,

צָרִיכִין אָנּוּ לְדִין

אַחֲרָ / כָּל בֵּית דִּין וְדִין8

שֶׁעֲמֵד מִימּוֹת מִשָּׁה וְעַד עַכְשָׁיו;

שֶׁנֶּאֱמָר: ^(שמות כד,ט)

"וַיַּעַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, נָדַב וְנָחִיָּהוּא,
וְשִׁעִיִּים9 מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל",

וְלָמָּה לֹא נִתְפָּרְשׁוּ שְׁמוֹתֵן שְׁלִזְקָנִים?
אֶלָּא לְלַמֶּדְךָ, שֶׁכָּל שְׁלִשָּׁה וּשְׁלִשָּׁה

שֶׁעֲמֵדוּ בֵּית דִּין עַל יִשְׂרָאֵל,

הָרִי הֵן כְּבִית10 דִּינּוֹ שֶׁלִּמְשָׁה.

נָטַל מַקְלוֹ וּמַעוֹתָיו בְּיָדּוֹ,

וְהֵלֶךְ לִיבְנָה אֶצְל רֶבֶן גְּמִלְיָאֵל,

בְּיוֹם שֶׁחָל יוֹם הַכַּפּוּרִים לְהִיּוֹת בְּחֻשְׁבוֹנּוֹ11.

עָמַד רֶבֶן גְּמִלְיָאֵל וּנְשָׁקוּ בְּרָאשׁוֹ,

וְאָמַר לוֹ:

בּוֹא בְּשָׁלוֹם, רַבִּי וְתִלְמִידִי!

יח למה לא ¹³סיפר שמותן של ¹⁴צדיקים, שלא יהא כל אחד ואחד
אומ' הריני בא ¹⁵להקיש את ר' ¹⁶פלוני ¹⁷לאלדד ¹⁸ומידד, הריני
¹⁹מקיש ²⁰את ר' פלוני לנדב ²¹ואביהוא, ²²וכן הוא אומ' ה' אשר
עשה את משה ואת ²³אהרן, ואומ' וישלח ה' את ירובעל ואת בן
²⁴ואת יפתח ואת שמואל, ירובעל זה גדעון, בן זה שמשון, יפתח
²⁵כמשמעו, ²⁶ואומ' משה ואהרן בכהניו ²⁷וגו', ²⁸שקל הכת' שלשה
קלי עולם בין ²⁹שלשה גדולי עולם, ללמדך שבית דינו של ירובעל
³⁰גדול לפני המקום כבית דינו של משה, ובית דינו של יפתח גדול
לפני המקום כבית דינו של ³¹שמואל, ³²להודיעך שכל מי
³³שנתמנה פרנס על ³⁴הצבור, אפי' קל שבקלים, ³⁵שקול כאביר

¹ הַיָּאָדָּ | פר' כלפנינו. סופר וקמ':
"והיאד".

² וּלְמַחֲרָ | קמ' כלפנינו. פר' נוסף:
"הרי".

³ כְּרִסָּה | כך גם פר' קמ'. ייתכן שסופר
כתב בטעות: "ברסה".

⁴ שֶׁחָל | כך גם פר' קמ'. סופר הוסיף
כאן: "להיות".

⁵ לְלִמּוּד | פר' קמ': "ללמד".

⁶ אֹתָם | קמ' כלפנינו. פר' נוסף:
"במועדם" ככתב".

⁷ אַחֲרָ | כאן הסופר השמיט מחמת
הדומות "אחר-אחר", והנקדן השלים
כהוגן כפי שבפר' וקמ'.

⁸ וְדִין | פר': "אחר כל בית דין ובית דין",
קמ' "אחר כל בית דין".

⁹ וְשִׁעִיִּים | כך גם פר' קמ' וככתב".
סופר הוסיף: "איש".

¹⁰ כְּבִית | כך גם פר' קמ'. ייתכן שהסופר
כתב: "בבית".

¹¹ בְּחֻשְׁבוֹנּוֹ | כך גם פר' קמ', וכן נוסח
הסופר לעיל. כנראה שהסופר כתב כאן:
"כחשבוננו" וייתכן שהנקדן גם סבר כך.

¹³ סִיפֵר | ד א ל נתפרשו.

¹⁴ צְדִיקִים | ד א ל זקנים.

¹⁵ לְהַקִּישׁ אֶת ר' | א ח'.

¹⁶ פְּלוֹנִי | ל פלני.

¹⁷ לְאֵלְדֵד... פְּלוֹנִי | ל ח'.

¹⁸ וּמִידֵד | ד ומדד.

¹⁹ מַקִּישׁ | ד א בא להקיש.

²⁰ אֶת | א ח'.

²¹ וְאִבִּיהוּא | ד ואביהו.

²² וְכֵן הוּא אֹמֵר' | א ואומ'. ל שני'.

²³ אַהֲרֹן | א אהרן וגו'. ל אהרן ואשר
העלה וגו'.

²⁴ וְאֵת... שְׁמוּאֵל | א ח'.

²⁵ כְּמַשְׁמַעוֹ | א כשמועו.

²⁶ וְאֹמֵר' | א וכן הוא אומ'.

²⁷ וְגו' | א ל ושמואל בקוראי שמו.

²⁸ שֶׁקַל | א נתן.

²⁹ שְׁלִשָּׁה | ל שני.

³⁰ גְּדוֹל | ד ח'.

³¹ שְׁמוּאֵל | ל משה. ב משה שמואל
(ונמחק המוסגר בנקודות).

³² לְהַוְדִיעַךְ | א ללמדך. ל להודיע.

³³ שְׁנַתְמָנָה | א שמתמנה.

³⁴ הַצִּבּוּר | ד א ל הציבור.

³⁵ שֶׁקוֹל | א שקול הוא.

רְבִי בַחֲמָה, וְתַלְמִידֵי שְׁקִבְלָתָ עָלֶיךָ¹ אֶת דְּבָרֵי.
²שְׂבָאֲבִירִים, וְכֵן הוּא אוֹמֵר וּבָאת אֶל⁴ הַכְּהָנִים הַלְוִים וְאֵל הַשּׁוֹפֵט
⁵וְגו'. אֵין לָךְ אֵלָא⁶ שׁוֹפֵט⁷ שְׂבָדוֹרֵךְ, וְאוֹמ' אֵל תֹּאמַר מָה הִיא
⁸וְגוֹמ'.

ב:א ⁹קִדְּשׁוּ אֶת הַחֹדֶשׁ בְּזִמְנֵנוּ וּנְמַצְאוּ¹⁰ עַדִּיו זִמְמִין, הִרִי זֶה מְקוֹדֶשׁ,¹¹ קִדְּשׁוּהוּ בַלִּילָה, אֵינוּ מְקוֹדֶשׁ,¹² קִדְּשׁוּהוּ אֲנוֹסִין
¹³שׁוֹגְגִין¹⁴ מְזִידִין¹⁵ וּמוֹטְעִין, הִרִי זֶה מְקוֹדֶשׁ,¹⁶ קִדְּשׁוּהוּ לַפְּנֵי זִמְנוּ,¹⁷ אוֹ לֵאחֶר עִיבוֹרוֹ,¹⁸ פַּחוֹת¹⁹ מִשְׁלָשִׁים יוֹם,²⁰ אוֹ
יֵתֶר²¹ עַל שְׁלָשִׁים²² יוֹם, יִכּוֹל יֵהָא מְקוֹדֶשׁ, ת"ל²³ חֹדֶשׁ,²⁴ אֵין פַּחוֹת²⁵ מִשְׁלָשִׁים.

ב לֹא²⁶ נִרְאִית²⁷ לְבִנְנָה לְשָׁנֵי יָמִים, יִכּוֹל יִקְדְּשׁוּהוּ לֵאחֶר שְׁנֵי יָמִים, ת"ל²⁸ יוֹם, אֵין²⁹ לּוֹ אֵלָא יוֹם אֶחָד³⁰ בְּלִבְדָּ.

מִסְכַּת רֵאשׁ הַשָּׁנָה פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

פֶּרֶק ג

מִשְׁנָה א

רְאוּהוּ בֵּית דִּין וְכָל יִשְׂרָאֵל;
נִחְקְרוּ הָעֵדִים;
לֹא³¹ הִסְפִּיקוּ לֹמַר "מְקַדֵּשׁ" עַד שֶׁחֲשָׁכָה,
הִרִי זֶה מְעַבְרָה.
רְאוּהוּ בֵּית דִּין בְּלִבְדָּ,
יַעֲמִדוּ שְׁנַיִם וְיַעֲמִידוּ לַפְּנִיָּה, וְיֹאמְרוּ:
מְקַדֵּשׁ, מְקַדֵּשׁ!
רְאוּהוּ שְׁלֹשָׁה זֶהֱן בֵּית דִּין,
יַעֲמִדוּ שְׁנַיִם וְיֹשִׁיבוּ מִחֲבֵרֵיהֶם אֶצֶל הַיָּחִיד,
וְיַעֲמִידוּ לַפְּנִיָּה, וְיֹאמְרוּ:
מְקַדֵּשׁ, מְקַדֵּשׁ!
שְׂאִין הַיָּחִיד נֶאֱמָן עַל יְדֵי עַצְמוֹ.

מִשְׁנָה ב

כָּל הַשּׁוֹפְרוֹת כְּשֵׁרִים חוּץ מִשְׁלַפְרָה,
מִפְּנֵי שֶׁהִיא³² קָרֵן.
אָמַר רְבִי יוֹסֵה:
וְהֵלֵא כָּל הַשּׁוֹפְרוֹת נִקְרְאוּ קָרֵן,
שְׁנֵאֲמַר: (יְרוּשָׁה נ"ה)

"וְהִיא בְּמִשְׁךָ בְּקָרֵן הַיּוֹבֵל,
כְּשֶׁמַּעֲכֶם³³ אֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר."
(מִשְׁנָה ג)

שׁוֹפֵר שְׁלֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה שְׁלִיעַל [וּפְשׁוּט³⁴],
וּפִיו מִצְפָּה זָהָב,
וּשְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת בְּצֻדִים³⁵.
שׁוֹפֵר מְאָרִיךְ וְחֲצוֹצְרוֹת מְקַצְרוֹת,
שְׁמֻצּוֹת³⁶ הַיּוֹם בְּשׁוֹפֵר.

מִשְׁנָה ד

ג וּבִתְעֻנוֹת שְׁלֹזְכָרִים³⁷ כְּפּוֹפִים³⁸,
וּפִיו מִצְפָּה³⁹ כְּסָף,
וּשְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת בְּאֶמְצָע.
שׁוֹפֵר מְקַצֵּר וְחֲצוֹצְרוֹת מְאָרִיכוֹת,
שְׁמֻצּוֹת הַיּוֹם בְּחֲצוֹצְרוֹת.

ג⁴⁰ וּבִתְעֻנוֹת תּוֹקְעִין⁴¹ שְׁלֵשׁ⁴² עַל שְׁלֵשׁ⁴³,
⁴⁴ וּבִמְסַעוֹת, שְׁלֵשׁ⁴⁵ עַל שְׁלֵשׁ⁴⁶, שְׁלֵשׁ⁴⁷ עַל שְׁלֵשׁ⁴⁸,
עַל כָּל דָּגֵל וּדְגֵל דְּבָרֵי ר' יְהוּדָה, וְחַכְמַיִם אוֹ
שְׁלֵשׁ, עַל כָּל מִטָּה וּמִטָּה.⁵⁰ בְּמָה הֵן תּוֹקְעִין,
בְּחֲצֻצְרוֹת שַׁעֲשֵׁה מִשָּׁה. [הַשּׁוּוֹ מִשׁ' ד:ט]

³⁵ בְּצֻדִים | פ'ר' קמ' "מִן הַצַּדִּים".
³⁶ שְׁמֻצּוֹת | כַּךְ גַּם פ'ר' קמ'. סוֹפֵר
בְּטַעוֹת: "שְׁבִמְצוֹת"
³⁷ שְׁלֹזְכָרִים | פ'ר' קמ': "בְּשֵׁל זְכָרִים"
³⁸ כְּפּוֹפִים | כַּךְ גַּם פ'ר' קמ'. סוֹפֵר
בְּטַעוֹת: "בְּפּוֹפִים"
³⁹ מִצְפָּה | כַּךְ גַּם פ'ר' קמ'. "צִפָּה" עַל
הַמַּחֲקָ וְלֹא בְּרוּר מִהַּ כְּתָב הַסּוֹפֵר.
⁴⁰ בִּתְעֻנוֹת | א' וּבִתְעֻנוֹת.
⁴¹ תּוֹקְעִין | א' ל תּוֹקְעִין שֶׁבַע.
⁴² שְׁלֵשׁ | ל שֵׁל שְׁלֵשׁ.
⁴³ עַל שְׁלֵשׁ 1 | ד שֵׁל שְׁלֵשׁ שְׁלֵשׁ. א'
וּשְׁלֹשׁ. ל שְׁלֵשׁ.
⁴⁴ וּבִמְסַעוֹת | כ"ה ד א. ב ח'.
⁴⁵ וּבִמְסַעוֹת... שְׁלֵשׁ 3 | ל ח'.
⁴⁶ עַל שְׁלֵשׁ 2 | ד שֵׁל שְׁלֵשׁ. א' ל שְׁלֵשׁ.
⁴⁷ שְׁלֵשׁ 1 | ד ח'.
⁴⁸ עַל | ד ח'.
⁴⁹ דָּגֵל וּדְגֵל | ד רָגֵל וּרָגֵל.
⁵⁰ בְּמָה | א' וּבְמָה.
² בְּחֲצֻצְרוֹת | ד בְּחֲצֻצְרוֹ. א' ל בְּחֲצֻצְרוֹת.

¹⁹ מִשְׁלָשִׁים | א' שְׁלָשִׁים.
²⁰ אוֹ יֵתֶר | ד יוֹתֵר.
²¹ עַל | א ח'.
²² יוֹם | ד ח'.
²³ ת"ל | א תִּלְ ל'.
²⁴ חֹדֶשׁ | ד ל חֹדֶשׁ.
²⁵ אֵין | א' אֵין חֹדֶשׁ.
²⁶ מִשְׁלָשִׁים | ד א ל מִשְׁלָשִׁים (ד).
²⁷ מִשְׁלָשִׁים | יוֹם.
²⁸ נִרְאִית | ל נִרְאִית.
²⁹ ת"ל | א תִּלְ ל' לומ'.
³⁰ יוֹם | ל ח' (וּבְמִקּוֹמוֹ סָגוּל הַפּוֹךְ וּרְיוּחַ).
³¹ לוֹ | א ל ל'.
³² בְּלִבְדָּ | א ל ח'.
³³ לֹא | כַּךְ גַּם פ'ר' קמ'. בְּדִפּוּסִים: "וְלֹא".
³⁴ שֶׁהִיא | פ'ר' קמ': "שֶׁהִיא".
³⁵ כְּשֶׁמַּעֲכֶם | כַּךְ גַּם נֹסֵחַ פ'ר' קמ' עַל
פִּי הַקָּרִי בִּיהוֹשֻׁעַ. אֵךְ הַכְּתִיב בִּיהוֹשֻׁעַ
הוּא | א' בְּשִׁמְעָכֶם".
³⁶ וּפְשׁוּט | נֹסֵחַ הַסּוֹפֵר, כַּךְ גַּם פ'ר'
קמ'. נִקְ: פְּשׁוּט.

¹ עָלֶיךָ | קמ' כְּלַפְּנֵינוּ. פ'ר': "שְׁקִיבֵל עָלֶינוּ".
² שְׂבָאֲבִירִים | ל אֲבִירִים.
³ וְכֵן הוּא אוֹמֵר | א ל שֵׁנ'.
⁴ הַכְּהָנִים הַלְוִים וְאֵל | א ח'.
⁵ וְגו' | א ל אֲשֶׁר יֵהְיָ בִּימֵי הָהֵם. ד ח'.
⁶ שׁוֹפֵט | ל הַשּׁוֹפֵט.
⁷ שְׂבָדוֹרֵךְ | א שְׂבִימִיךְ.
⁸ וְגוֹמ' | א ל שְׁהִימִים הָרֵאשִׁנִּים (ל).
⁹ הָרֵאשִׁנִּים | הִיוּ טוֹבִים מֵאֵלָה כִּי לֹא מִחֲמַמָּה
שָׁאֵל (ל שְׁאֵלָת) עַל זֶה.
¹⁰ קִדְּשׁוּ אֶת הַחֹדֶשׁ | א קִדְּשׁוּהוּ.
¹¹ עַדִּיו | ד א עַדִּים.
¹² קִדְּשׁוּהוּ | ל קִדְּשׁוּ אֶת הַחֹדֶשׁ.
¹³ קִדְּשׁוּהוּ | ד א קִדְּשׁוּהוּ.
¹⁴ שׁוֹגְגִין | ל אוֹ שׁוֹגְגִין.
¹⁵ מְזִידִין | א וּמְזִידִין. ל ח'.
¹⁶ וּמוֹטְעִין | ל אוֹ מוֹטְעִין.
¹⁷ קִדְּשׁוּהוּ | א קִדְּשׁוּהוּ.
¹⁸ אוֹ לֵאחֶר | א וְלֵאחֶר. ב אוֹ לֵאחֶר זִמְנוֹ
(וּנְמַחֵק הַמוֹסָגֵר בְּנִקּוּדוֹת).
¹⁹ פַּחוֹת... יוֹם | ל ח'.

משנה ה

ד שנה¹ היובל וראש² השנה לתקיעה ולבכרות³.

רבי יהודה אומר:

בראש השנה תוקעים בשלזכרים,
וביובל בשלזעלים.

2א ר' יהודה אומר בראש השנה תוקעין בשל זכרים,
וביובל בשל זעלים, נתנו חכמים את המצוי למצוי
ואת שאין מצוי⁵ לשאין מצוי.

משנה ו

ה שופר שנסדק ודבקו, פסול.
דבק שבגי השופרות⁷, פסול.
נקב וסתמו,
אם מעכב⁸ את התקיעה
פסול,
ואם לאו, כשר.

ד שופר שארוך וקצרו, כשר.¹¹ גרדו,¹² בין¹³ מבפנים¹⁴ בין¹⁵ מבחוץ, כשר,
¹⁶ צפהו מבפנים, פסול,¹⁷ מבחוץ, כשר,¹⁸ צפהו¹⁹ מקום²⁰ הנחת²¹ פיו, או
שהוסיף עליו²² כל שהוא, אפי' במינו,²³ פסול.²⁴ ניקב וסתמו, אפי' במינו, אם
מעכב את התקיעה פסול, ואם לאו, כשר.

נתן²⁵ שתי שופרות זה²⁶ בתוך זה ותקע, אם קול²⁷ הפנימי שמע יצא,²⁸ אם קול²⁹
חיצון שמע לא יצא.³⁰ כמה הוא³¹ שעור³² שופר, כדי שיאחו³⁴ בידו אחת
ויתקע.

[הל' ה, מובא להלן בסוף הפרק במשנה.]

משנה ז

ו התוקע לתוך הבור,
או לתוך החדות³⁵, או לתוך הפיתס³⁶,
אם קול שופר שמע, יצא,
ואם קול הברה שמע, לא יצא.
[ע' משנה ד:ח]

ו התוקע³⁷ ומתעסק,³⁸ והתוקע³⁹ ומתלמד,⁴⁰ והמלמד את בנו והמלמד את
תלמידו, אם כיון⁴¹ לבו יצא, ואם לאו לא יצא.
ז רועה שהרביץ⁴⁸ צאנו⁴⁹ אחורי בית הכנסת, וכן חולה שהיה מוטל אחורי
בית הכנסת,⁵⁰ ומי שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת,⁵² ושמע קול⁵³
שופר, או קול⁵⁴ מגלה, אם כיון לבו יצא, ואם לאו, לא יצא, אע"פ
שזה שמע וזה שמע, זה כיון⁵⁶ לבו, וזה לא כיון⁵⁷ לבו,⁵⁸ וזה שכיון לבו
יצא,⁵⁹ וזה שלא כיון לבו לא יצא,⁶⁰ שאין הכל הולך⁶¹ אלא אחר⁶² כונת

וכן מי שהיה עובר אחר⁴² בית הכנסת,
או שהיה סמוך ביתו⁴³ לבית הכנסת,
ושמע קול שופר⁴⁴ או קול מגלה⁴⁵,
אם כיון לבו, יצא,
ואם לאו, לא יצא;

40 והמלמד (ב"פ) | א המלמד.
41 לבו | ל את לבו.
42 אחר | פר' קמ': "אחורי".
43 ביתו | פר' קמ' בסדר הפוך: "ביתו
סמוך".
44 שופר | פר' קמ': "השופר".
45 מגלה | פר' קמ': "המגילה".
48 צאנו | ד את צאנו (וכן נוסף "את". ל
בין השורות).
49 אחורי (ב"פ) | א אחר.
50 ומי | ל או.
51 ומי... הכנסת | א אם כיון לבו יצא ואם
לאו לא יצא.
52 ושמע | א שמע.
53 שופר | ל השופר.
54 מגלה | ד א מגילה. ל המגלה.
55 ואם | א אם.
56 לבו | ל את לבו.
57 לבו (ג"פ) | ל את לבו.
58 זה | א את. ל אלא שזה.
59 וזה | א את.
60 שאין | א אין.
61 אלא | ל ח'.
62 כונת | ד א כונת.

22 כל שהוא | א ח'.
23 פסול | א כשר.
24 ניקב | ד נקב.
25 שתי | ד א ל שני.
26 בתוך | ל בצד.
27 הפנימי | א פנימי.
28 אם | ל ואם.
29 חיצון | ל החיצון.
30 כמה הוא | א ח'.
31 שעור | ד א ל שיעור.
32 שופר | א ל השופר.
33 שיאחו | ד שיאחו. א שיטלנו.
34 בידו | ל בו.
35 החדות | כך גם פר' קמ'.
36 הפיתס | ודאי שכך נוסח פר' מפני
ששם מופיע בכתב מלא ובניקוד:
"הפיתס". אמנם, נוסח הסופר של קאופמן
וכן בקמ' בכתב חסר: "הפיתס", וייתכן
שהט"ס צריכה להיות בקמץ רגיל. בנוסף,
יש להעיר שלא ברור אם סופר קאופמן
כתב "פיתס" בסמ"ך או "פיתס" במי"ם. מה
שכן ברור הוא, ששלושת כתבי היד כתבו
בתי"ו ולא בטי"ת.
37 ומתעסק | ל והמתעסק.
38 והתוקע | א התוקע.
39 ומתלמד | ל והמתלמד.

1 שנה | כך גם פר' קמ'. סופר: "שווי"
(ואולי אולי הסופר התכוון ל "שני")
2 וראש | פר' קמ': "לראש"
3 ולבכרות | פר' כלפנינו. קמ' "בתקיעה
ובכרכות".
4 בראש השנה | ד בר"ה.
4 יעלים | א אלים.
5 שאין | א ל שאינו.
6 לשאין | א ל לשאיו.
7 השופרות | פר' קמ': "שופרות".
8 מעכב | פר' כלפנינו, וכנראה שכך גם
קמ'. מילה זו כתובה ע"ג המחץ ולא
ברור מה היה נוסח הסופר.
9 שארוך | א שארך. ד ח'.
10 וקצרו | א וקיצרו.
11 גרדו | ד גוררו.
12 בין | א ח'.
13 מבפנים | ל בפנים.
14 בין | א ח'.
15 מבחוץ | א ומבחוץ. ל בחוץ.
16 צפהו | ד צפהו זהב. א חיפהו.
17 מבחוץ | א ובחוץ. ל ומבחוץ.
18 צפהו | א חיפהו.
19 מקום | ד ל במקום.
20 הנחת | ד ח'.
21 פיו | כ"ה ד א. ל פה. ב ח'.

אף על פי שזה שמע וזה¹ שמע,
זה כנן לבו, וזה לא כנן².

משנה ח

"וזהה כְּאֶשֶׁר יָרִים מִשֶּׁה יָדוֹ,
וְגַבְרֵי יִשְׂרָאֵל, וְכֶאֱשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ, וְגַבְרֵי עַמְלֶק." (שמות י"א)
וכי יָדִיו שְׁלֹמֶשֶׁה עוֹשׂוֹת מִלְחָמָה,
או יָדִיו שׁוֹבְרוֹת⁵ מִלְחָמָה?
אֵלָּא כָּל זֶמֶן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל⁶ מְסַתְּכָלִים כָּלִפִּי לְמַעַלָּן⁷,
וּמְכֻנִּים⁸ אֶת לִבָּם לְאַבְיָהֶם שְׂבִשְׂמִים,
הָיוּ מִתְגַּבְּרִים,
וְאִם לֹא, הָיוּ נוֹפְלִים.

ח

וכיוצא⁹ בו: (במדבר כא, ח)

"וַיֹּאמֶר יי אֵל מִשֶּׁה:

עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף וְשִׁים¹⁰ >אֲתָו עַל נֶס,

וְהָיָה כָּל הַנְּשׂוּף, וְרָאָה אֹתוֹ וְחָיָה." <

וכי נָחַשׁ¹¹ מִמִּית וּמְחִיָּה¹²?

אֵלָּא כָּל זֶמֶן שֶׁהָיוּ שִׁישְׂרָאֵל מְסַתְּכָלִים כָּלִפִּי לְמַעַלָּן¹³,

וּמִשְׁעָבָדִים¹⁴ אֶת לִבָּם לְאַבְיָהֶם שְׂבִשְׂמִים,

הָיוּ מִתְרַפִּים¹⁵,

וְאִם לֹא, הָיוּ נִמוּקִים.

ט

חרש שוטה וקטן

אינו מוציא את הרבים ידי חובתן.

זה הקלל:

כל שאינו חזב בדבר,

אינו מוציא את הרבים ידי חובתן.

הלב שנ' תכין לבם תקשיב³ אזניך, ואו' תנה בני לבך לי ועיניך דרכי
תצורנה⁴.

ה

~(פ"ד בכי"ע)~¹⁶ הכל חייבין בתקיעת שופר, כהנים¹⁷ לויים

¹⁸וישראלים גרים ועבדים משוחררין¹⁹ חללים נתינים²⁰ ממזרין

²¹(חרש שוטה וקטן) סרים אדם²² וסרים חמה פצוע דכא וכוות שפכה

כולן חייבין²³ ומוציאין את הרבים ידי חובתן. טומטום²⁴ ואנדרוגינוס

²⁵חייבין, ואין²⁶ מוציאין את הרבים ידי חובתן. ²⁷אנדרוגינוס מוציא

את מינו, ²⁸ואין מוציא ²⁹את ³⁰שאינו מינו, טומטום אינו מוציא לא

את מינו ולא את שאינו מינו, ³¹מי שחציו עבד וחציו בן חורין אינו

מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו, נשים ועבדים וקטנים

³²פטורין, ³³ואין מוציאין את הרבים ידי חובתן.

מסכת ראש השנה פרק רביעי³⁴

פרק ד

משנה א

יום טוב של ראש השנה

שחל להיות בשבת,

במקדש³⁵ תוקעים,

אבל לא במדינה.

משחרב³⁶ בית המקדש,

²³ ומוציאין | ד ומוציאין.

²⁴ ואנדרוגינוס | א ואנדרוגינוס.

²⁵ חייבין ... אנדרוגינוס | ל ח'.

²⁶ מוציאין | ד מוציאין.

²⁷ אנדרוגינוס | א אנדרוגינוס.

²⁸ ואין מוציא | ל ח'.

²⁹ את 2 | ל ואת. ד ח'.

³⁰ שאינו | ד לשאינו.

³¹ מי ... מינו | א ח'.

³² פטורין | ל ח'.

³³ ואין | ל אין.

³⁴ רביעי | בכתב היד בטעות "פרק ג".

³⁵ במקדש | פ' קמ' נוסף: "היו".

³⁶ משחרב | סופר בטעות: "מי שחרב".

¹¹ נחש | פ' קמ': "הנחש".

¹² ומחיה | פ' קמ': "או מחיה".

¹³ למעלן | פ' כלפנינו. קמ':

"למעלה".

¹⁴ ומשעבדים | קמ' כלפנינו: בפר'

"ומכווים", וראה לעיל.

¹⁵ מתרפים | פ' כלפנינו. קמ'

"מתרפאין".

¹⁶ הכל חייבין וכו' | בא באו כאן (ספ"ג

בכי"ע) ה"ו וה"ז שלהלן.

¹⁷ לויים | ל לויים.

¹⁸ וישראלים | ל וישראל.

¹⁹ חללים | א ח'.

²⁰ ממזרים | א ל ממזרים.

²¹ (חרש שוטה וקטן) | א ל ח'.

²² וסרים | א ל סרים.

משנה ב
ועוד זו⁵ היתה ירושלים יתרה על יבנה,
שכל עיר שהיא⁶ רואה ושומעת,
וקרובה ויכולה לבא,
תוקעים בה.
וביבנה לא היו תוקעים,
אלא בבית דין בלבד.

⁷ועוד זאת היתה ⁸בירושלם יתירה על יבנה, ⁹שכל עיר ¹⁰שרואה ושומעת וקרובה ויכולה ¹¹לבא, ¹²שלשה דברים ¹³אילו בתוכה תוקעין בה, וביבנה לא היו תוקעין אלא ¹⁴בבית דין בלבד.

משנה ג
 בְּרֹאשׁוֹנָה, הִיָּה הַלּוּלָב נֶטֶל
 בַּמִּקְדָּשׁ שִׁבְעָה,
 וּבַמִּדְבָּר יוֹם אֶחָד.
 מִשְׁתַּרְבּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,
 הַתִּקְוִין רַבָּן יוֹחֲנָן בֶּן זִכִּי,
 שֵׁיָּהָא הַלּוּלָב נֶטֶל {בַּמִּקְדָּשׁ¹⁵} <בַּמִּדְבָּר¹⁶> שִׁבְעָה
 וְזָכַר לַמִּקְדָּשׁ;
 וְשֵׁיָּהָא יוֹם הַנֶּהָר כָּלּוֹ אֲסוּר.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן קֶרְחָה:
וְעוֹד זֶה³³ הַתִּקּוּן רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּי,
שֶׁאִפְלוּ רֹאשׁ בֵּית דִּין בְּכָל מָקוֹם,
שֶׁלֹא יִהְיֶה הָעֵדִים הוֹלְכִים,
אֲלָא לְמָקוֹם הַזֶּה.

בְּרִאשׁוֹנָה,
הָיוּ מִקְבְּלִים עֲדוֹת הַחֹדֶשׁ כֹּל הַיּוֹם.
פָּעַם אַחַת נִשְׁתַּחֲוּוּ הָעֲדִים מִלְּבָא,
וְנִתְקַלְקְלוּ הַלְוִיִּם בַּשִּׁיר.
הִתְקִינוּ שְׁלֹא יִהְיֶה¹⁷ מִקְבְּלִין אֲלָא עַד הַמִּנְחָה.
בְּאוֹ¹⁸ מִן הַמִּנְחָה וְלִמְעֵלָן,
נִזְהָגִים אוֹתוֹ הַיּוֹם¹⁹ קֹדֶשׁ וְלִמְחֶרֶת²⁰ קֹדֶשׁ.
מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,
הִתְקִין רַבִּן יוֹחָנָן בֶּן זִכִּי,
שֶׁיְהִי מִקְבְּלִין עֲדוֹת הַחֹדֶשׁ כֹּל הַיּוֹם.

אָלעזר | **סופר** וכן **פּר' קמ' "לעזר"**,
בִּיקִנָּה | כך גם **פּר' קמ'**, וכן **כתב**
 הסופר במקומות שונים. הסופר כתב כאן
 כתיב אחר: "יוונה", וכן להלן.
בִּיקִנָּה | כך גם **פּר' קמ' ("ביבינה")**.
בָּקָל | כך גם **פּר' קמ'**.
זו | **קמ' כלפיננו**. סופר: "זה". **פר'**
 "זאת".
שְׁהִיא | כך גם **פּר' קמ'**. סופר:
 "ושהיא".
ועוד | א עוד.
בירושלם | **ד** א ירושלם. ל **ביר'** (סוף
 שורה) בירושלם.
שכל | א כל.
שרואה | א שהיא רואה.
לבא | **ד** א לבוא.
שלשה | ו שלשה.
אילו | **ד** ל אלו.

אומר אבות וגבורות וקדשת השם,
וכלל מלכיות¹ עם², ואינו תוקע;
קדשת³ היום, ותוקע;
זכרונות, ותוקע;
שופרות, ותוקע;
ואומר עבודה והודיה⁴ וברכת כהנים.
דברי רבי יוחנן בן נורי.
אמר לו רבי עקיבה:
אם אינו תוקע למלכיות,
למה הוא מזכיר?

אלא אומר אבות וגבורות וקדשת השם,
וכלל מלכיות עם קדשת (השם)⁵ <היום>⁶, ותוקע;
זכרונות, ותוקע;
שופרות, ותוקע;
ואומר עבודה והודיה וברכת כהנים.

י ר' יהודה ז"ל, ר' אליעזר⁷ א"י⁸ שבתון,¹¹ אומ'¹²
קדושת היום, זכרון, אילו¹³ זכרונות,¹⁴ תרועה,¹⁵
אילו¹⁶ שופרות, מקרא¹⁸ קדש,¹⁹ קדשהו. אמ' לו ר'
עקיבא מפני מה לא²⁰ נאמ' שבתון, שבות,²² שכן
הוא²³ פוגע²⁴ בשביתה ראשון, אלא זכרון, אילו
זכרונות, תרועה אילו²⁶ שופרות, מקרא קדש,
אילו קדושת היום.²⁷

יא מקום שנהגו לומר כדברי ר' עקיבא אומ' כדברי ר'
עקיבא, כדברי ר' יוחנן³⁰ בן נורי, אומ' כדברי ר'

יוחנן³² בן נורי. ר' שמעון בן גמליאל אומ' קדושת
היום³³ [עם הזכרונות]. אמ' רבן שמעון בן גמליאל
מה³⁵ מצינו בכל מקום³⁶ אומרה רביעית,³⁷ אף כאן
אומרה רביעית, ר' אומ' מה מצינו בכל מקום אומרה
³⁸אמצעית, אף כאן אומרה³⁹ אמצעית. וכשקדשו את
השנה⁴⁰ באושה, ביום הראשון⁴¹ עבר⁴² ר' יוחנן בן
⁴³ברוקה ואמ' כדברי ר' יוחנן בן נורי, אמ' רבן
שמעון בן גמליאל לא⁴⁶ היינו נוהגין כן ביבנה,⁴⁷ ביום
השני עבר ר'⁴⁸ חנינא בנו של ר'⁴⁹ יוסה הגלילי ואמ'
⁵¹כדברי ר' עקיבא,⁵² ואמ' רבן שמעון בן גמליאל
⁵⁴כך⁵⁵ היינו נוהגין ביבנה.

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, בית שמיי
אומ' מתפלל עשר,⁵⁶ ובית הלל אומ' מתפלל תשע. יום
טוב שחל להיות בשבת, בית שמיי אומ' מתפלל
שמונה,⁵⁷ ואומ' של שבת בפני עצמה ושל יום טוב בפני
⁵⁸עצמה, ומתחיל⁵⁹ בשל שבת,⁶⁰ ובית הלל אומ'
מתפלל שבע,⁶¹ ומתחיל בשל שבת ומסיים בשל
שבת, ואומ' קדושת היום באמצע. אמרו בית הלל
לבית שמיי והלא במעמד כולכם, זקני בית שמיי, ירד
⁶³חוני הקטן ואמ' שבע,⁶⁵ ואמרו לו כל העם נחת
רוח⁶⁶ הוא לך. אמרו להם⁶⁷ בית שמיי מפני שהיתה
⁶⁸שעה ראויה⁶⁹ ליקצר. אמרו להם⁷⁰ בית הלל⁷¹ אילו
היתה⁷² שעה ראויה לקצר, היה לו לקצר⁷³ בכולם.
[עו' הע' סוף הל' טז בענין סדר התוס']

46 היינו | א היו.
47 ביום השני עבר | א יום השיני ירד.
48 חנינא | ד א חניניה. ל חנינה.
49 של | ח' (והושלם בין השורות).
50 יוסה | ד א ל יוסה.
51 כדברי ר' | א כר'.
52 עקיבא | ל יוסי הגלילי.
53 ואמ' | א א'. ל אמ'.
54 כך | ל כן.
55 היינו | א היו.
56 ובית | א בית.
57 ואומ' | א אומ'. ל אומ'.
58 עצמה | א עצמו.
59 בשל שבת | א בשבת.
60 ובית | א בית.
61 ומתחיל | ד א מתחיל.
62 ומתחיל... באמצע | ל ח'.
63 חוני | א חני.
64 ואמ' | א ולא אמר אלא.
65 ואמרו | א אמרו.
66 הוא | ד היה. א הי. ל תהא.
67 בית שמיי | ד א בית שמאי. ל ח'.
68 שעה | כ"ה ד. ל א השעה (וכן הושלמה
ה"ה בל בין השורות). ב ח'.
69 ליקצר | ד א ל לקצר.
70 בית הלל | א בית הילל. ל ח'.
71 אילו | ד אלו.
72 שעה | א ל השעה.
73 בכולם | א את כולם.

22 שכן | א שכבר.
23 פוגע | ל פותח.
24 בשביתה | א בשביתו.
8 אילו | ד אלו.
25 זכרונות | א הזכרונות.
8 אילו | ד אלו.
26 שופרות | ל השופרות.
8 קדש | ד א קודש.
27 אילו | א ל. ז. ד ח'.
28 כדברי ר' עקיבא | ל ח'.
29 כדברי... הראשון | א ח'.
30 יוחנן | ל יוחנן אומ'.
31 בן נורי | ל ח'.
32 בן נורי | ב בן בן נורי. ד ח'.
8 ר' | ל רבן.
8 ר'... גמליאל | ד רשב"ג.
33 [עם הזכרונות] | כ"ה ד. ל. ב ח'.
34 רבן... גמליאל | ל רשב"ג.
35 מצינו | א מצאנו.
36 אומרה רביעית (ב"פ) | ד אומר'
רביעית.
37 אף... אמצעית | ל ח'.
38 אמצעית | ד עם אמצעית.
39 אמצעית | ד ח'.
40 באושה | ד א באושה.
41 עבר | א ירד.
42 ר' | ד רבי. ל ר' ישמעאל בנו של ר'.
43 ברוקה | א נורי.
44 נורי | א ברוקה.
45 רבן... גמליאל | ל רשב"ג.

1 מלכיות | כך מנוקד גם בפר'.
2 עם | קמ' כלפנינו. פר': "עמהם".
3 קדשת | כך גם פר' קמ'. הסופר הוסיף
בטעות לפני מילה זו: "עם". טעות זו
נובעת מהמשנה הבאה, כעין טעות מחמת
הדומות.
4 והודיה | קמ' כלפנינו. פר':
"והודאה".
5 השם | זו טעות מחמת הדומות
מהמשנה הקודמת, ואף מגיה לא תיקן
זאת בכתב היד.
6 היום | כך גם פר' קמ'.
7 אומ' | ל ח'.
8 ר' | ל ר'.
9 ליעזר | ד אליעזר. ל אלעזר. א ח'.
10 אומ' | ד א ח'.
11 שבתון | ל שבתון שבתון.
12 אומ' | ד א ל. ז.
13 אילו | ד אלו.
14 זכרונות | ד הזכרונות. א זכרו' ג'
זכרונות (ספק הוא אם יש כאן סימני
קיצור, או מחיקת המלים "זכרו' ג'").
15 תרועה | כ"ה ד א ל. ב תקיעה.
16 אילו | ד א ל. אלו.
17 שופרות | ל השופרות.
18 קדש | ד א קודש.
19 קדשהו | ד א קדיהו. ל ח'.
20 לא | א אינו.
21 נאמ' | א אומ'.

ח אין פוחתין מעשר מלכיות,

ומעשרה¹ זכרונות,

מעשרה שופרות.

רבי יוחנן בן נורי אומר:

אם [אמר]² שלוש שלוש, יצא.

אין מזכירים זכרון מלכיות [נ.א. מלכות]³ ושופר

שלפניענות.

מתחיל בתורה ומשלים בנביא.

רבי יוסה אומר:

אם השלים בתורה, יצא.

יב אין פוחתין מעשר מלכיות ומעשרה⁴ זכרונות

ומעשרה שופרות, אם אמ'⁵ שבע מכולם יצא דברי

ר' עקיבא, ר' יוחנן בן נורי אומ' אין⁷ פחות משבע,

אם אמ' שלש מכולם, יצא. אין מזכירין זכרון

ומלכות ושופר של פורענות.¹⁰ מתחיל בתורה

ומשלים בנביא, ר' יוסה אומ' אם¹² היתה פורענות

של גוים¹³ מזכירין אותה בפני עצמה,¹⁴ המתחיל,

מתחיל¹⁵ בשל תורה, ומסיים¹⁶ בשל תורה,¹⁷ ואומ' של

נביאים ושל כתובים באמצע.

יב אין אומרין מלכיות עם הזכרונות,¹⁸ ולא זכרונות עם השופרות,¹⁹ אם אמ', לא²⁰ אמ' כלום, וצריך²¹ לאומרן²² שניה.

יג פקדונות זכרונות, ²³שנ' וה' פקד את שרה ²⁴וגו', ²⁶פקד פקדתי ²⁷אתכם, ר' יוסה אומ' אומרן עם הזכרונות,

²⁹רבי יהודה אומר לא היה אומרן עמהן. זכרון שיש ³¹עמו תרועה, כגון זכרון תרועה מקרא ³²קודש, ר' יוסי אומר

³³אומרן עם הזכרונות³⁴ ועם השופרות, ר' יהודה אומ' לא היה אומרן אלא עם הזכרונות³⁵ בלבד. תרועה שאין עמה

³⁶וזכרון, כגון יום תרועה יהיה³⁷ לכם, ר' יוסה אומ'³⁸ אומרה עם⁴⁰ השופרות, ר' יהודה אומ' לא⁴¹ היה אומרן עמהן.

מלכות שיש עמה⁴² שופר, כגון בחצוצרות וקול שופר⁴³ וגו', ⁴⁴אומרה עם המלכיות⁴⁵ ועם השופרות, ר' יהודה אומ'

⁴⁶לא היה⁴⁷ אומרה⁴⁸ אלא עם⁴⁹ השופרות בלבד. ⁵⁰מלכות שאין⁵³ עמהן שופר, כגון זמרו⁵⁴ לאלהים זמרו⁵⁵ וגו',

כי מלך⁵⁶ על כל הארץ⁵⁷ אלים זמרו משכיל מלך אלים⁵⁸ על⁵⁹ גוים, ר' יוסה אומ' אומרן עם המלכיות, ר' יהודה

אומ' לא היה אומרן⁶¹ עמהן. שמע ישראל⁶² וגו' וידעת היום⁶³ והשבות⁶⁴ וגו', ר' יוסה אומ' אומרן עם⁶⁶ המלכיות, ר'

יהודה אומ' לא היה⁶⁷ אומרן. שאו שערים ראשיכם⁶⁸ וגו'⁶⁹ מי זה מלך הכבוד וגו' שאו שערים⁷⁰ ראשיכם⁷¹ מי הוא

זה⁷² מלך ה' צבאות וגו', ר' יוסה אומ'⁷⁴ אומרן כל אחד ואחד בפני עצמו, ר' יהודה אומ'⁷⁶ אומרן כולן כאחד.

¹ ומעשרה | פר' קמ': "מעשרה".

² אמר | כך פר' קמ', וכנראה שכן היה

נוסח הסופר בטרם נמחק ע"י הנקדן. נק':

אמרן

³ מלכות | כך פר' קמ'.

⁴ זכרונות | ל זכרונות ומעשרה זכרונות.

⁵ שבע | ל שלש.

⁶ שבע... אמ' | ד א ח'.

⁷ פחות | ל פוחתין.

⁸ אם | ל ואם.

⁹ ומלכות | א מלכות.

¹⁰ מתחיל... בנביא | א ל ח'.

¹¹ יוסה | ד א ל יוסי.

¹² היתה | ל היה.

¹³ מזכירין | א אומרין.

¹⁴ המתחיל | א ח'.

¹⁵ בשל תורה | א ל בתורה.

¹⁶ בשל תורה | א ל בתורה.

¹⁷ ואומ' | א אומ'.

¹⁸ ולא זכרונות | א וזכרונות.

¹⁹ אם | ד א ל ואם.

²⁰ אמ' | ד אמר.

²¹ לאומרן | ד לאומרה. ל לאמרן.

²² שניה | ד א ל שנייה.

²³ שנ' | א וכן הוא או'.

²⁴ וגו' | ד וגו' ואומ'. א ואומ'.

²⁵ וגו'... אתכם | ל ח'.

²⁶ פקד | ד פקוד.

²⁷ אתכם | ד אתכם וגו'. א אתכם ואת

העשוי לכם במצרים.

²⁸ יוסה | ד א ל יוסי.

²⁹ רבי... השופרות | כ"ה ד. ב ח'.

³⁰ עמהן | ל ח'.

³¹ עצמו | א עמה (ובין השורות תלויה

וי"ו).

³² קודש | ל קדש.

³³ אומרן | א אומרה.

³⁴ ועם | א ואומרה עם.

³⁵ בלבד | א ח'.

³⁶ זכרון | א ל שופר.

³⁷ לכם | ב לכם ר' יהודה אומ'.

³⁸ יוסה | ד א ל יוסי.

³⁹ אומרה | א אומרו. ל אומרן.

⁴⁰ השופרות | א הזכרונות.

⁴¹ היה | א ח'.

⁴² שופר | ל ח'.

⁴³ וגו' | א ל הריעו לפני המלך ה'.

⁴⁴ אומרה | ד א ל ר' (ד רבי) יוסי אומר

(. ל או') אומרה (. ל אומרן).

⁴⁵ ועם | ל עם.

⁴⁶ לא היה | א ח' (הושלם בגליון).

⁴⁷ אומרה | ל אומרן.

⁴⁸ אלא | א ח'.

⁴⁹ השופרות | א המלכיות.

⁵⁰ מלכות... עמהן | ל ח'.

⁵¹ מלכות... כגון | א ח'.

⁵² מלכות וכו' | בד א באה כאן הבבא של

"שמע וכו'" (המחלוקת של ר' יהודה ור'

יוסי).

⁵³ עמהן | ד עמה.

⁵⁴ לאלהים | ד לאלקים. פ אלהים.

⁵⁵ וגו' | א זמרו למלכינו זמרו.

⁵⁶ על | פ ח'.

⁵⁷ אלים (ב"פ) | ד אלקים. א אלהים.

⁵⁸ על | ד על כל.

⁵⁹ גוים | א גוים וגו'.

⁶⁰ יוסה | ד א יוסי.

⁶¹ עמהן | ד ח'.

⁶² וגו' 1 | ד א ל ה' אלהינו (ד אלקינו) ה'

אחד.

⁶³ והשבות | ד והשבות אל לבבך כי ה'

הוא האלקים. א והשבת אל לבבך כי ה'

הוא האלהים. ל והשבות אל לבבך.

⁶⁴ וגו' 2 | ד וגומר. א ל ח'.

⁶⁵ יוסה | ד א ל יוסי.

⁶⁶ המלכיות | ד מלכיות.

⁶⁷ אומרן | ד א ל אומרן עמהן.

⁶⁸ וגו' | א והנשאו פתחי עולם וגו'.

⁶⁹ מי... וגו' | ל ח'.

⁷⁰ ראשיכם | א ראשיכם ושאו פתחי עולם

וגו'.

⁷¹ מי... צבאות | ל ושאו.

⁷² מלך | ד א פ מלך הכבוד.

⁷³ יוסה | ד א ל יוסי.

⁷⁴ אומרן | ד ח'.

⁷⁵ עצמו | ל עצמן.

⁷⁶ אומרן | ל ח'.

יד ¹[זכרונות האמורות ²לעניין הקשת. ר' יוסי אומ' אומרן כולן ³כאחת], ר' יהודה או' ⁴ראשנים ⁵בפני עצמן ⁶ושניים ⁷בפני עצמן. שופרות האמורין ⁸בעניין ⁹גדעון ¹⁰ובעניין ¹¹יהושע, ר' יוסי אומ' אומרן ¹³כל אחד ואחד בפני עצמו, ר' יהודה או' האמורי' בשעת מעשה לעצמן, בשעת ¹⁴פקידה לעצמן.

[הלכה טו מבוא להלן משנה ט]

משנה ז

ט העובר לפני התבה
ביום טוב של ראש השנה,
השני מתקיע;
ובשעת ההלל,
הראשון מקרא את ההלל.

משנה ח

י שופר של ראש השנה,
אין מעבירים עליו את התחום,
ואין מפקחים ¹⁵עליו את הגל,
ולא עולין באילן,
ולא רוכבים על גבי בהמה ¹⁶,
ולא שטים על פני המים;
ואין חותכים אותו,
בין בדבר שהוא משום שבות,
בין בדבר שהוא משום לא ¹⁷תעשה.
אבל אם רצה לתן בתוכו ¹⁸מים או יין, יתן.
אין מעבירין את התינוקות מלתקע,

טז מתלמדין לתקוע בשבת, ¹⁹ואין מעבירין ²⁰את הנשים ואת ²¹הקטנים ²²מלתקוע בשבת, ואין צריך לומר ביום טוב. [הל' יז, הדנה גם בענייני שבת, הובאה לעיל מ"ה לעניין סדר ברכות]
ו התוקע ²⁴ומתעסק, ²⁵והתוקע ²⁶ומתלמד, ²⁷והמלמד את בנו והמלמד את תלמידו, אם כיון ²⁸לבו יצא, ואם לאו לא יצא.

אבל מתעסקין ²³בהן עד שילמדו;
והמתעסק לא יצא;
והשומע מן המתעסק לא יצא.

משנה ט

יא סדר תקיעות,
שלוש של שלוש ²⁹שלוש.

טו סדר תקיעות, של של ³⁰של של,
³¹שש תקיעות ושלש ³²תרועות. ³³שמע שש תקיעות ושלש תרועות
מתשעה בני אדם כאחד, יצא. ³⁵שמע שש תקיעות ושלש ³⁶תרועות,
³⁷אפי' ³⁸בסירוגין, ³⁹אפי' כל היום כולו, יצא. ⁴⁰שמע תקיעות
וברכות, בין שהקדים ⁴²תקיעות לברכות ובין שהקדים ⁴³ברכות
לתקיעות, יצא. תקע והריע ⁴⁴וחזר ⁴⁵והריע ותקע, אין בידו אלא אחת.

³¹ שש... תרועות 1 | ד ל שיעור תקיעה כשלש תרועות שיעור תרועה כשלש יבבות.
³² תרועות 1 | א התרועות.
³³ שמע... תרועות | א ח'.
³⁴ שמע... יצא | ד ל ח'.
³⁵ שמע | א ח'.
³⁶ תרועות | א התרועות.
³⁷ אפי' 1 | ד א אפילו.
³⁸ בסירוגין | ל מסורגין.
³⁹ אפי' 2 | ד אפילו. א ואפילו.
⁴⁰ שמע וכו' | בד א ל באה כאן הסיפא (שו' 85: שמע תקיעה מזה וכו').
⁴¹ שמע... יצא | א ח'.
⁴² תקיעות לברכות | ל ברכות לתקיעות.
⁴³ ברכות לתקיעות | ל תקיעות לברכות.
⁴⁴ וחזר | ד ותקע וחזר.
⁴⁵ והריע | א ח'.

¹⁶ בהמה | כך גם פר' קמ'. הסופר השמיט מילה זו.
¹⁷ לא | כך גם פר' קמ'. סופר: "בלא".
¹⁸ בתוכו | פר' כלפינו. קמ': "לתוכו".
¹⁹ ואין | א אין.
²⁰ את הנשים ואת | א לא את הנשים ולא את.
²¹ הקטנים | א ל התינוקות.
²² מלתקוע | א לתקוע.
²³ מתעסקין | כך גם פר' קמ'. סופר בשי"ן: "מתעסקין".
²⁴ ומתעסק | ל והמתעסק.
²⁵ והתוקע | א התוקע.
²⁶ ומתלמד | ל והמתלמד.
²⁷ והמלמד (ב"פ) | א המלמד.
²⁸ לבו | ל את לבו.
²⁹ של שלוש | כך גם פר' קמ'. ייתכן שיש תיקון בשי"ן הראשונה.
³⁰ שלש 2 | ד ח'.

¹ זכרונות... כאחת | כ"ה א. ל ב ח'.
² לעניין הקשת | ד בעניין בקשה.
³ כאחת | ד כאחד.
⁴ ראשנים | ד א ראשונים. ל הראשונים.
⁵ בפני עצמן | א ל לעצמן.
⁶ ושניים | ל והשניים.
⁷ בפני עצמן | א ל לעצמן.
⁸ בעניין | א לעניין. ל לענין.
⁹ גדעון | א ח'.
¹⁰ ובעניין | א ל ח'.
¹¹ יהושע | ל ויהושע.
¹² יוסי | כ"ה ד א ל. ב יהושע.
¹³ כל... עצמו | א ל כולן כאחת (ל. כאחד).
¹⁴ פקידה | ד פקודה.
¹⁵ מפקחים | כך גם פר' קמ'. סופר: "מפקחים", אך שמא התכוון שיש לקרוא כנקדן, כמבוא למהדורה זו.

תקע והריע ותקע¹ בנשימה אחת, ²לא יצא. ³שמע⁴ תקיעה מזה, ⁵ותרועה⁷ מזה, ⁸תקיעה מזה, ותרועה מזה, אפי' ⁹ [בסירוגין, ¹⁰אפילו כל היום] כולו, יצא.

שעור תקיעה כדי שלוש תרועות.
שעור תרועה כדי שלוש יבבות¹².
תקע בראשונה ומשך בשניה (ב) [כ] שתים¹³,
אין¹⁴ בידו אלא אחת.
מי שברך¹⁵ ואחר כך נתמנה לו שופר,
תוקע ומריע ותוקע,
תוקע ומריע ותוקע
שלוש¹⁶ פעמים.

כשם ששליח הצבור¹⁷ חייב,
כך כל יחיד¹⁸ ויחיד חייב.
רֵבֶן גַּמְלִיאֵל אָמַר:
שְׁלִיחַ¹⁹ הצבור²⁰ מוציא את הרבים²¹ ידי חובתן.

יח רבן גמליאל אומ' שליח²² ציבור מוציא את הרבים
ידי חובתן, וחכמים אומ' כל אחד ואחד מוציא את
עצמו, ²³ ²⁴אמ' להם אם כן למה מורידין אותו לפני
התיבה, אמרו לו ²⁵כדי להוציא את ²⁶מי שאינו יודע,
²⁸אמ' להם אם כן למה מתפללין כל אחד ואחד
²⁹לעצמו, ³⁰אמרו ³¹לו מפני ³²ששליח³³ צבור³⁴ מתקין
³⁵את עצמו, ³⁶אמ' להם אם כן למה מורידין אותו
לפני התיבה, אמרו לו להוציא את מי שאינו יודע, אמ'
להם כשם ³⁸שהוא מוציא את מי שאינו יודע כך ³⁹הוא
מוציא את מי ⁴⁰שהוא יודע.

חסלת ראש השנה.

²⁷ יודע | א יודע אמ' להם כשם שמוציא
את שאינו יודע כך מוציא את מי שידע
(כלומר, תשובתו שבסוף פירקין).
²⁸ אמ' להם | א ל אמרו לו.
²⁹ לעצמו | א ח'.
³⁰ אמרו | ד אמר.
³¹ לו | ל להן.
³² ששליח | ל שליח.
³³ צבור | א ל ציבור.
³⁴ מתקין | א מתקן. ל שמתקין.
³⁵ את עצמו | א לעצמו.
³⁶ אמ'... יודע | א ח'.
³⁷ מורידין | ל מעבירין.
³⁸ שהוא מוציא | ל שמוציא (ועיין גי' א.
בשנו"ס ש' 99).
³⁹ הוא | ל ח'.
⁴⁰ שהוא יודע | כ"ה ל. ד א שידע ב שאינו
יודע. א סליק פירקא וסליק מסכתא ל ג
חסלת מסכת ראש השנה.

¹⁴ אין | כך גם פר' קמ'. סופר: "ואין".
¹⁵ שברך | כך גם פר' קמ'. סופר במילה
אחת: "משברך".
¹⁶ שלוש | פר' קמ': "שלושה"!!!
¹⁷ הצבור | פר' קמ': "ציבור".
¹⁸ יחיד | כך גם פר' קמ'. סופר:
"היחיד".
¹⁹ שליח | כך גם פר' קמ'. סופר:
"ששליח".
²⁰ הצבור | פר' קמ': "ציבור".
²¹ הרבים | כך גם פר' קמ'. מלה זו
נשמטה לסופר. /
²² ציבור | ד צבור.
²³ אמ' להם | א אמרו לו (ונמחקה הוי"ו
של "אמרו", ובגליון: להן).
²⁴ אמ'... יודע | ל ח'.
²⁵ כדי | א ח'.
²⁶ מי | א ח'.

¹ בנשימה | א בין שהוא.
² לא | א ח'.
³ שמע... יצא | ד א ל ח' (וישנו לעיל שו'
83).
⁴ שמע | ל ח'.
⁵ תקיעה | א שש תקיעה.
⁶ ותרועה | ד ותקיעה מזה ותרוע'.
⁷ מזה | ל מזה יצא.
⁸ תקיעה... מזה | א ל ח'.
⁹ בסירוגין... היום | כ"ה ד (לעיל שו' 83).
ב ח'.
¹⁰ בסירוגין | ל מסורגין.
¹¹ אפילו | א ואפילו.
¹² יבבות | כך גם פר' קמ'. הבי"ת
השנייה ע"ג המחק ולא ידוע מה כתב
הסופר.
¹³ כשתים | כך פר' קמ'. נוסח קא'
בשתים, אך בי"ת קצת מוזרה. שמה גם
הסופר התכוון "כשתים".